

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI SƏHIYYƏ NAZİRLİYİ

TƏSDİQ EDİRƏM

Tədris və müalicə işləri üzrə
prorektor, prof. Sabir Əliyev

RAZILAŞDIRILIB

Tədris və Təhsil departamentinin
müdiri dos Kamandar Yaqubov

EPİDEMIOLOGİYA və biostatistika KAFEDRASI

**"070103 – İCTİMAİ SƏHIYYƏ" ixtisasının SEÇİM (İMMUNPROFİLAKTİKA VƏ
DEZİNFEKTOLOGİYA) fənni üzrə
SİLLABUS**

BAKI – 2022

Sillabusun mündəricatı:

1. Fənnə dair qısa məlumat;
2. SEÇİM (İmmunprofilaktika və dezinfektologiya) fənninin tədrisinin ixtisas üzrə məqsədi və hədəfləri;
3. SEÇİM (İmmunprofilaktika və dezinfektologiya) fənninin tədrisinin nəticəsində formalaşan kompetensiyalar;
4. SEÇİM (İmmunprofilaktika və dezinfektologiya) fənninin tədrisi üzrə olan mövzular (mövzu-təqvim planı);
5. Fənnin tədrisində istifadə ediləcək interaktiv tədris metodları;
6. Fənn üzrə ölçmə - qiymətləndirmə metodu;
7. Tələbələrin semestr ərzində fənn üzrə iş yükü
8. Metodiki təminat.
9. SEÇİM (İmmunprofilaktika və dezinfektologiya) fənninin təlim nəticələri ilə Proqramın Təlim Nəticələri ilə əlaqəliliyi;
10. Fənnin tədrisinin Proqramın Təlim Nəticələri ilə əlaqə səviyyəsi

FƏNNİN TƏDRİS PLANI
(Fənnə dair qısa məlumat)

Fənnin kodu	Fənnin adı	Dərsin növü	Tədris olunduğu		AKTS
			Kurs	Semestr	
■	SEÇİM (İmmunprofilaktika və dezinfektologiya)	seçim	5	X	5

Tədris dili	
	Azərbaycan

Fənni tədris edən müəllim(lər)	
	<ol style="list-style-type: none">1. <i>t.e.d. prof. M.Z.Niftullayev</i>2. <i>t.e.d. prof. V.N.Vəkilov</i>3. <i>t.e.n., dosent E.M.Quliyeva</i>4. <i>t.e.n., dosent E.F.Vahabov</i>5. <i>t.e.n., dosent X.H.Cəfərova</i>6. <i>t.e.n., dosent X.N.Xələfli</i>7. <i>t.e.n., dosent F.Ş.Tağiyeva</i>

Fənnin ardıcılıq şərtləri	
Öncə tədrisi zəruri olan fənlər (Prerekvizit)	Mikrobiologiya, İnfeksiyon xəstəliklər, Epidemiologiya -1
Özündən sonra tədrisini saxladığı fənlər	1. Dövlət epidemioloji nəzarəti

Fənnin məqsədi	
	Aktiv və passiv immunizasiyada istifadə edilən preparatların tətbiqi metodlarının, peyvənd işinin təşkilati və metodiki əsaslarının, həmçinin immunprofilaktikanın keyfiyyətinin və effektivliyinin qiymətləndirilməsinin metodik üsullarının mənimsənilməsidir. Həmçinin dezinfeksiya, sterilizasiya, dezinseksiya və deratizasiyanın aparılması, preparatların və texniki vasitələrin tətbiqi və istifadə olunması metodlarının, dezinfeksiya, sterilizasiya, dezinseksiya və deratizasiya tədbirlərinin və yoluxucu xəstəliklərin profilaktikası və epidemik ocağın ləğv edilməsi məqsədilə aparılan tədbirlərin nəzəri və metodik əsaslarının mənimsənilməsidir.

Fənnin məzmunu	
	<p>Profilaktik və əksepidemik tədbirlər sistemində immunprofilaktikanın yeri, yoluxucu xəstəliklərin müxtəlif qruplarında onun əhəmiyyəti. İmmunitet haqqında anlayış. İmmunitetin növləri. Aktiv və passiv immunizasiya. İstifadə edilən preparatlar, onların tətbiqinə dair göstərişlər. Vaksin preparatlarının tipləri, onların əldə edilməsi prinsipi. Vaksinlərin istifadəsinə qarşı qoyulan tələblər. İmmunbioloji preparatların keyfiyyət meyarları. Genişləndirilmiş İmmunlaşdırma Proqramı, «Milli immunlaşdırma proqramı». İdarə olunan infeksiyalar.</p> <p><i>Müxtəlif infeksiyalar zamanı əksepidemik tədbirlər sistemində dezinfeksiya, sterilizasiya, dezinseksiya və deratizasiyanın yeri və əhəmiyyəti. Dezinfeksiya, sterilizasiya, dezinseksiyanın metodları. Dezinfeksiya, sterilizasiya, dezinseksiya vasitələrinin əsas xüsusiyyətləri, təsir mexanizmi və tətbiqi üsulları. Tətbiqinə dair metodik göstərişlərə uyğun olaraq dezinfeksiya, sterilizasiya, dezinseksiya və deratizasiyanın aparılması üçün konkret preparatların və texniki vasitələrin istifadə edilməsi. Dezinfeksiya, sterilizasiya, dezinseksiya və deratizasiyanın keyfiyyətinə nəzarət.</i></p>

Fənnin təlim nəticəsi	
<p>BİLİK</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. müxtəlif peyvənd preparatlarının və texniki immunprofilaktika vasitələrinin tətbiqi sxemini, müasir immunbioloji preparatların xüsusiyyətlərini bilir 2. tibbi immunbioloji preparatların saxlanma və daşınma şəraitini, peyvəndlərin aparılmasına dair göstərişləri və əks göstərişləri 3. əhalinin vaksinasiyasının təhlükəsizliyinin meyarlarını, postvaksinal ağırlaşmalar üzərində nəzarətin xüsusiyyətlərini 4. dezinfeksiya, sterilizasiya, dezinseksiya və deratizasiya metodlarını, dezinfeksiya xidmətinin təşkilati strukturunu 5. dezinfeksiya, sterilizasiya, dezinseksiya və deratizasiya vasitələrinin əsas xüsusiyyətlərini, təsir mexanizmini və tətbiqi üsullarını, preparatların toksik təsirini, zərərsizləşdirilən obyektlərə aqressiv təsirini

BACARIQ	<p>6. vaksinprofilaktikasının keyfiyyətini və effektivliyini qiymətləndirməyi, uşaqların və böyüklərin immunlaşdırılmasını planlaşdırmağı, təşkil etməyi və həyata keçirməyi,</p> <p>7. peyvənd materialının və müvafiq heyətin sayını hesablamağı, həmçinin peyvəndlərin aparılmasını təşkil etməyi,</p> <p>8.immunprofilaktikanın aparılması üçün preparatların yararlılığını müəyyən etməyi,</p> <p>9.dezinfeksiya, sterilizasiya, dezinseksiya və deratizasiyanın texniki vasitələrini tətbiq etməyi,</p> <p>10. dezinfeksiya, sterilizasiya, dezinseksiya və deratizasiyanın aparılması üçün konkret preparatlardan və texniki vasitələrdən istifadə etməyi,</p> <p>11. dezinfeksiya, sterilizasiya, dezinseksiya və deratizasiyanın keyfiyyətinə nəzarət etməyi</p>
DAVRANIŞ	12.Müayinə materialı, nümunələr götürərkən, peyvəndi yeridərkən etik qaydalara riayət edir

Mövzu təqvim planı	Mövzular	
	Həftə	Nəzəri təlim
1	«İmmunprofilaktika» və «immunterapiya» anlayışları. İmmunitet haqqında anlayış, onun növləri. İdarəolunan və idarəolunmayan xəstəliklər. Müasir dövrdə onlarla xəstələnmənin səviyyəsi.	Yoluxucu xəstəliklərin immunprofilaktikasının əhəmiyyəti. İmmunitet haqqında anlayış, onun növləri.Orqanizmin həssaslığının azaldılmasında istifadə olunan İmmun-bioloji preparatlar
2	Aktiv immunlaşdırma və immunterapiya. Aktiv postvaksinal immunitetin formalaşmasına təsir edən amillər və onların inkişaf mexanizmi	Aktiv immunlaşdırmanın mahiyyəti, immunitetin yaranmasına təsir göstərən amillər. Aktiv immunlaşdırmada istifadə olunan vaksinlər, onların qısa səciyyəsi
3	Passiv immunlaşdırma və immunterapiya. Passiv postvaksinal immunprofilaktikanın və immunterapiyanın keyfiyyətinə	Passiv immunlaşdırmanın mahiyyəti, immunitetin yaranmasına təsir göstərən amillər. Passiv immunlaşdırmada istifadə olunan zərdablar və immunqlobulinlər, onların

	təsir edən amillər	qısa səciyyəsi
4	Genişləndirilmiş İmmunlaşdırma Proqramı. "Soyuq zəncir" sistemi. Peyvənd işinin təşkili. İmmun-bioloji preparatların yeridilməsi yolları	Törədicilərin inkişafını zəiflədən preparatlar, onların xarakteristikası. Bakteriofaqlar və interferonun işlədilməsi qaydaları. Milli Peyvənd təqvimi. Profilaktik peyvəndlərin Milli təqvim çərçivəsində tətbiq olunan vaksinlərin xarakteristikası
5	Dezinfektologiya –profilaktik təbabətin müstəqil bölməsidir. Dezinfeksiya işinin təşkili. Yoluxucu xəstəliklərlə mübarizədə aparılan əksepidemik təbirlərin sırasında dezinfeksiyanın yeri. Ayrı-ayrı yoluxucu xəstəliklərdə aparılan dezinfeksiya tədbirləri.	Epidemik göstərişə görə aparılan profilaktik peyvəndlərin təqvimi. Epidemik göstərişə görə aparılan peyvəndlər zamanı istifadə edilən vaksinlərin xarakteristikası. Tetanus və quduzluğa qarşı peyvəndlər
6	Dezinfeksiyaedici maddələrin əsas qruplarının ümumi xüsusiyyətləri. Sterilizasiya haqqında anlayış, metodları və vasitələr	Genişləndirilmiş İmmunlaşdırma Proqramı (GİP). GİP-nin həyata keçirilməsi mərhələləri. Genişləndirilmiş İmmunlaşdırma Proqramında nəzərdə tutulan peyvəndlərin xarakteristikası.
7	Dezinseksiya haqqında anlayış, metodları və vasitələri	"Soyuq zəncir" sisteminin təşkilatı və maddi bazaları. Peyvənd işinin təşkili. Peyvənd işinin planlaşdırılması. Peyvəndlərin aparılmasına olan göstərişlər. Postvaksinal ağırlaşmalar və onlar zamanı ilk tibbi yardım.
8	Kamera dezinfeksiyası. Kiçik dezinfeksiyaedici aparatlar. Deratizasiya haqqında anlayış, metodları və vasitələri	Peyvənd otağının işinin təşkili. Vaksinlərin keyfiyyətinə nəzarət və istifadə olunmayan vaksinlərin utilizasiyası. İnyeksiyaların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi

9	Dezinfektologiya haqqında anlayış, bölmələri. Dezinfeksiyanın növləri və üsulları. Dezinfeksiyada istifadə olunan preparatlar, onların xüsusiyyətləri.
10	Stasionarlarda aparılan dezinfeksiya tədbirləri. Dezinfeksiyanın keyfiyyətinə nəzarət
11	Sterilizasiya haqqında anlayış, metodları və vasitələri. Sterilizatorların xüsusiyyətləri və iş prinsipi. Sterilizasiyaönü işləmənin keyfiyyətinin yoxlanması. Tibbi təyinatlı alətlərin sterilliyinə nəzarət.
12	Dezinseksiya, növləri və üsulları, insektisidlərin xüsusiyyətləri. Buğumayaqlıların müxtəlif növləri (gənələr, ağcaqanadlar, bitlər) ilə mübarizə.
13	Dezinfeksiya və dezinseksiya tədbirlərini yerinə yetirdikdə zəhərlənmələr zamanı ilk yardım.
14	Kamera dezinfeksiyası. Kiçik dezinfeksiyaedici aparatlar.
15	Deratizasiya, növləri, metodları. Müxtəlif obyektlərdə gəmiricilərlə mübarizə.

Fənnin tədrisində istifadə ediləcək interaktiv tədris metodları

	<ul style="list-style-type: none"> - müəhazirə, seminar, praktiki tapşırıqlar; - təqdimat və müzakirə, debatlar; - ekspert metodu; video və audio müəhazirələr; distant təhsil; - araşdırma-tədqiqat; layihə, qrup qiymətləndirməsi; - problem əsaslı öyrənmə, simulyasiyalar; - kiçik qruplarda iş (teamwork), işgüzar oyunlar; - xüsusi nümunələrin (case-study) öyrənilməsi və təhlili; - qrup işlərin yazılması və test tapşırıqların yerinə yetirilməsi və s.
--	--

Ölçmə - qiymətləndirmə

	Qiymətləndirmə üsulları	Qiymət (bal)
	İmtahan (final)	50
	Cari qiymətləndirmə (kollokvium 1)	5
	Cari qiymətləndirmə (kollokvium 2)	20
	Cari qiymətləndirmə (kollokvium 3)	5
	Davamiyyətə görə qiymətləndirmə	10
	Sərbəst iş (Tələbələrin qrup layihəsi)	10
	CƏMI	100

Fənn üzrə semestr ərzində (imtahana qədər və imtahanda) tələbənin topladığı balın yekun miqdarına görə onun fənn üzrə biliyinin qiymətləndirilməsi

	51 baldan aşağı olduqda	“qeyri-kafi”	F
	51-60 bal	“qənaətbəxş”	E
	61-70 bal	“kafi”	D
	71-80 bal	“yaxşı”	C
	81-90 bal	“çox yaxşı”	B
	91-100 bal	“əla”	A

Semestr üzrə iş yükü				
	Fəaliyyət	Sayı	Müddət (saat)	Cəmi iş yükü (saat)
	Cari qiymətləndirmə (kollokvium)	3	2	6
	Semestr imtahanı	1	1	1
	Mühazirə dərsləri	8	2	16
	Laboratoriya (praktik) dərsləri	30	2	60
	Sərbəst hazırlıq			75
	Cəmi iş yükü			158

Tövsiyyə olunan ədəbiyyat	
	<ol style="list-style-type: none"> İ.Ə.Ağayev, X.N.Xələfli, F.Ş.Tağıyeva. Epidemiologiya. Dərslük, Bakı, 2012, 728 s. Ağayev İ.Ə., Vahabov E.F., Xələfli X.N., Tağıyeva F.Ş. İmmunprofilaktika. Dərs vəsaiti, Bakı, 2016, 82 s. Genişləndirilmiş İmmunlaşdırma Proqramı.Tibb işçiləri üçün vəsait. Az.Res.SN-İNİSEF, 2002. İ.Ə.Ağayev başq. Dezinfeksiya işi. Dərs vəsaiti. Bakı, 2008, 208 s. Покровский В.И., Пак С.Г., Брико Н.И., Данилкин Б.К. Инфекционные болезни и эпидемиология: Учебник. 2-е изд. М.:ГЭОТАР-Мед, 2004, 816 с. Зуева Л.П., Яфаев Р.Х. Эпидемиология. СПб.: Фолиант, 2006. Шкарин В.В., Дезинфекция, Дезинсекция, Дератизация. НГМА, Нижний Новгород, 2006.

İMZALAYANLAR:

1. Kafedra müdiri: Ə.e.x., professor İ.Ə.Ağayev

2. Fənni tədris edən müəllimlər: t.e.d. prof. M.Z.Niftullayev
t.e.d. prof. V.N.Vəkilov
t.e.n., dosent E.M.Quliyeva
t.e.n., dosent E.F.Vahabov
t.e.n., dosent X.H.Cəfərova
t.e.n., dosent X.N.Xələfli
t.e.n., dosent F.Ş.Tağıyeva

3.Əmək bazarının nümayəndəsi:

“Tibbi mikrobiologiya və immunologiya-1” fənninin təlim nəticələrinin İxtisas Proqramının Təlim Nəticələri ilə əlaqəliliyi													
Fənnin Təlim Nəticələri (FTN)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Təlim nəticəsi 1 Vaksinprofilaktikasının keyfiyyətini və effektivliyini qiymətləndirir				X									
Təlim nəticəsi 2 Uşaqların və böyüklərin immunlaşdırılmasını planlaşdırmağı, təşkil etməyi və həyata keçirməyi öyrənir			X										
Təlim nəticəsi 3 Peyvənd materialının və müvafiq heyətin sayını hesablayır, həmçinin peyvəndlərin aparılmasını, peyvənd preparatlarını təlimata görə yeritməyi bacarır						X							
Təlim nəticəsi 4 İmmunprofilaktikanın aparılması üçün preparatların yararlılığını müəyyən edir, “Soyuq zəncir” sisteminin təşkilini həyata keçirir								X					
Təlim nəticəsi 5 Genişləndirilmiş İmmunlaşdırma Proqramı, «Milli immunlaşdırma proqramı» üzrə peyvəndlərin həyata keçirilməsini bilir							X						
Təlim nəticəsi 6 Dezinfeksiya, sterilizasiya, dezinseksiya və deratizasiyanın texniki vasitələrini işlətməyi bilir									X				
Təlim nəticəsi 7 Dezinfeksiya, sterilizasiya, dezinseksiya və deratizasiyanın aparılması üçün konkret preparatları təlimata görə istifadə etməyi										X			

bacarır													
Təlim nəticəsi 8 Epidemik ocaqda dezinfeksiya işini təşkil etməyi, dezinfeksiyanın vaxtını və həcmi müəyyənləşdirir												X	
Təlim nəticəsi 9 Məzun əsas dezinfeksiyaedici maddələri seçməyi, dezinfektantların işçi məhlullarının hazırlanmasını öyrənir								X					

Fənnin tədrisinin Proqramın Təlim Nəticələri ilə əlaqə səviyyəsi					
Proqramın Təlim Nəticəsi (PTN)	Töhfə səviyyəsi*				
	1	2	3	4	5
1. Məzun Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixi, hüquqi, siyasi, mədəni, ideoloji əsasları və müasir dünyadakı yeri və roluna dair biliklərə, Azərbaycan xalqının milli-mənəvi, mədəni-tarixi dəyərlərini ictimai həyat və fəaliyyətində tətbiq etmək və Azərbaycan dövlətinin maraqlarını qorumaq qabiliyyətinə malik olur					
2. Məzun Azərbaycan Respublikasının rəsmi dövlət dili olan Azərbaycan dili ilə yanaşı ən azı bir xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiyaya sahib olub, bu imkandan öz peşə fəaliyyətində istifadə etmək, xarici dildə gündəlik fəaliyyəti ilə bağlı ünsiyyət qurmaq, fikrini şifahi və yazılı ifadə etmək, digər tibb işçiləri, cəmiyyət, müvafiq qurumlar, media ilə yazılı və şifahi ünsiyyət qurmaq, ixtisasına aid xarici ədəbiyyatdan istifadə etmək bacarığına malik olur					
3. Məzun peşəsi ilə əlaqəli elmi məlumatları			x		

toplamaq üçün sərbəst şəkildə informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadə etməyi, elektron formada yazışmalar aparmağı, əldə etdiyi məlumatların və mənbələrin dürüslüyünü qiymətləndirməyi və elmi məlumatları peşə təcrübəsində tətbiq etməyi bacarır					
4. Məzun peşəsi ilə əlaqəli qanunvericiliyi, tibbi etik qaydaları bilir, sərbəst şəkildə peşə fəaliyyəti ilə məşğul olarkən peşəsi ilə əlaqəli qanunvericiliyə, qaydalara və etik prinsiplərə riayət etməyi bacarır		x			
5. Məzun fərdi peşəkar inkişafını planlaşdıraraq ömürboyu təhsil prinsiplərini həyata keçirməyi, zəruri hallarda həmkarlarından kömək istəməyi, lazım gəldikdə öz bilik və bacarıqlarını həmkarları ilə bölüşməyi, peşəsi ilə əlaqəli maarifləndirmə işini və tibbin müxtəlif sahələrində çalışan insanlarla komanda işi aparmağı bacarır					
6. Məzun məlumatları və məlumat mənbələrini təhlil edərək qiymətləndirməyi, elmi-tədqiqat üsullarını istifadə edərək bioetik prinsiplər çərçivəsində müstəqil və ya kollektiv formada araşdırma aparmağı bacarır				X	
7. Məzun ölkənin səhiyyə problemlərini həll etmək üçün müasir nəzəri və praktik biliklərə, yanaşmalara sahib olur				x	
8. Məzun uşaqlar daxil olmaqla cəmiyyətin bütün fərdləri, ətraf mühit və əmək təhlükəsizliyi sahəsində kifayət qədər bilik, bacarıq və yanaşmalara sahib olur və ilkin səhiyyə problemlərini müəyyənləşdirməyi, həll yollarını tapmağı bacarır, səhiyyə problemlərini düzgün təhlil edərək proqnozlar verir				x	
9. Məzun səhiyyə idarəetməsində problemləri müəyyən etmək və həll yolları tapmaq üçün müvafiq analitik və modelləşdirmə texnikalarını tətbiq edir, səhiyyə müəssisələrinin inzibati, maliyyə, hüquqi, texniki və tibbi fəaliyyətlərini bilir, təhlil edərək istiqamətləndirməyi bacarır		x			

10. Məzun təməl idarəetmə funksiyalarına yiyələnərək müvafiq qurum və təşkilatların qərarlarını, icraatlarını izləyir, yol verilən səhvləri konstruktiv yanaşma ilə peşəkar etika və hüquq normaları çərçivəsində kritik mühakimə etməyi bacarır			X		
11. Məzun epidemiologiyanın ümumi qanun və meyarlarının ümumi prinsipləri, yoluxucu xəstəliklərin bioekoloji xarakteristikası, epidemiologiyası və onun inkişafına təsir edən amillər haqqında biliklərə sahib olur və gigiyenik, profilaktik və sağlamlaşdırıcı tədbirləri təşkili və aparılmasını bacarır					X
12. Məzun xəbərdaredici və cari sanitariya nəzarətinin mahiyyətini və metodlarını bilir, xəbərdaredici və cari sanitariya nəzarətini təşkil edir və izləməyi bacarır					
13. Məzun mülki müdafiənin tibb xidmətinin təşkili və fəaliyyəti məsələlərini mənimsəyir, daxili əmək intizamı qaydalarını, əməyin mühafizəsi, təhlükəsizlik texnikası və yanğına qarşı mühafizə qayda və normaları haqqında biliklərə sahib olur					

*1 Ən aşağı, 2 Aşağı, 3 Orta, 4 Yüksək, 5 Çox yüksək